

Младата зелена трева - опасност од нитратно труење

Во последните години сточарите одгледувачи на преживен добиток имаат проблеми со квалитетно и редовно снабдување со кабаста храна.

Цената на кабастата храна е највисока кон крајот на зимата и почетокот на пролетта, па некако по правило сточарите го чекаат првиот откос на трева и луцерка како извор на ефтина храна.

Екстремно влажниот прв квартал од 2013 година, кога врнежите беа неколку пати поголеми од просечните, ги оневозможени нормалните агротехнички мерки за навремена прихрана на тревните насади поради тешкото и влажно земјиште. Оваа состојба беше посебно изразена во поплавените низински предели.

Поради долгата и влажна зима, вегетацијата на тревните насади доцнесе, а поради обилните дождови и наглиот пораст на воздушната температура во април, тревниците интензивно растеа.

Каде се најголемите опасности ???

Поради задоцнета прихрана со азот (КАН и евентуално УРЕА) и стресните услови за растенијата (суша, поплави и недостаток на сонце), дојде до перкумерно таложеење на NO_3 во младата зелена маса пред косење, а во исто време високите момоментални температури ги испровоцираа тревниците на брз прераст, па затоа косењето оваа година започна порано од предвиденото.

Оваа зелена маса користена во исхраната како свежа било со напасување, било при шталска исхрана, може да доведе до акутно нитратно труење.

Најзагриозени секако се преживарите (крави, овци и кози) кои можат да изедат големи количини зелена маса за краток временски период.

Зошто доаѓа до труење ???

Во нормални услови тревните растенија од земјата ги внесуваат нитратите (NO_3) и самото растение ги редуцира во нитрити (NO_2), кои понатаму се претвараат во различни форми на азотни соединенија (аминокиселини и протеини). Стресните надворешни промени како што беа оваа година (суша,

поплави и недостаток на сонце) предизвикаа и генетски стрес за растението, што доведува до трупање на нитрати (NO_3) во растението. Ваквата зелена трева внесена во поголеми количини претставува ризик од акутно нитратно труење, поради тоа што микрофлората во бурагот нормално ги редуцира нитратите во нитрити, а нитритите ги претвара во амонјак (NH_3) кој што го врзува за сопствените животински аминокиселини и протеини.

Процес на искористување на азот во бурагот на преживарите од нитрати до бактериски протеини:

нитрати (NO_3) => нитрити (NO_2) => амонјак (NH_3) => аминокиселини => протеини

При обилна исхрана-внес на зелена трева, процесот на претварање на нитрити во амонјак е поспор од редукцијата на нитрати и затоа доаѓа до таложување во бурагот на преживарите.

Нитратите во поголема количина се ресорбираат во крвта на животното и бидејќи тие се отровни, доаѓа до нитратно труење.

Нитратите во крвта ги оксидираат железните јони и хемоглобинот и создаваат метхемоглобин кој слабо го пренесува кислородот до сите органи и ткива на животното. Поради недостаток на кислород во организмот животното може многу брзо да умре.

Знаци на труење

Неколку часови после обилната консумација на зелена маса (зголемена количина на нитрати во крвта), доаѓа до забрзан пулс, пад на телесната температура, дезориентација, тресење, забрзано дишење, а пред самата смрт и до затемнување на слузницата и чоколадно кафеава боја на крвта.

Превенција

- Да не се прихрануват тревниците прекасно со азотно ѓубриво (најмалку 25 дена пред косење)
- При доцна прихрана да се внимава на количината на азот присутна во минералното ѓубриво (до 60 кг азот/ха)
 - Да се искористува тревата во форма на силажа, сенажа или сено
 - Да се спречи исхраната со зелена трева по желба на животното
 - Да не се косе тревата на облачно време
 - При сончев ден косењето да биде попладне и навечер, кога содржината на лесно разградливите јаглени хидрати во тревата е најголема
- На млади, болни и стресно загорзени животни воопшто да не им се дозволува исхрана со зелена крма

Заклучок: Исхраната со зелена трева или други форми на кабата храна (сено, силажа, сенажа) нема да ги задоволат хранидбените потреби на молзните животни, ако во исхраната не бидат внесени и други компоненти (резанци, ќуспе, слама, житарици и други додатоци) кои ќе дадат избалансиран оброк и ќе обезбедат доволно сурови влакна и хранливи материи за нормално функционирање на метаболитичките процеси на организмот.

Илчо Маролов
АПРЗ РЕ Штип